

اثربخشی روان‌نمایشگری بر سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه چهارم و پنجم ابتدایی در شهر اصفهان

مهشاد پهلوان صادق^۱*

^۱دانشگاه علوم و فناوری سپاهان، اصفهان

نویسنده مسئول mahvapi@gmail.com

چکیده

این پژوهش با هدف اثربخشی روان‌نمایشگری بر سرزندگی تحصیلی در دانش‌آموزان دختر در شهر اصفهان به اجرا در آمده است. طرح استفاده شده در این پژوهش نیمه‌آزمایشی و به شکل پیش‌آزمون-پس‌آزمون بوده است. اعضای شرکت‌کننده در پژوهش با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس و بر اساس ملاک‌های ورود به تحقیق انتخاب شدند و به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش (۱۷ نفر) و کنترل (۱۷ نفر) با احتساب ریزش احتمالی قرار گرفتند. با توجه به شیوع ویروس کرونا و اعمال محدودیت‌ها، قرنطینه و تعطیلی مدارس، گروه‌ها ریزش داشتند و نهایتاً در هر گروه هشت نفر قرار گرفت. مداخله روان‌نمایشگری در ۱۰ جلسه ۴۵ دقیقه‌ای برگزار شد. پرسشنامه‌ی سرزندگی تحصیلی (حسین‌چاری و دهقانی‌زاده، ۱۳۹۱) در هر دو مرحله پیش‌آزمون و پس‌آزمون در هر دو گروه اجرا شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها، با استفاده از تحلیل کوواریانس انجام شد. نتایج بدست‌آمده، تاثیر روان‌نمایشگری بر سرزندگی تحصیلی را تایید کرد. به عبارتی دیگر اثر روان‌نمایشگری بر سرزندگی تحصیلی معنادار بوده است.

واژه‌های کلیدی: سرزندگی تحصیلی، روان‌نمایشگری، دانش‌آموزان

امروزه رسالت نظام‌ها، آموزش و تربیت نسل‌هایی برای آینده است. آینده‌ای که بسیار پیشرفته تر و کامل تر از وضع موجود خواهد بود (بامبر^۱، ۲۰۱۶). یکی از اصلی‌ترین عناصر سیستم‌های آموزشی، عنصر فردی می‌باشد که دانش‌آموزان از مهمترین آنها هستند و نقش والایی در کارایی و اثربخشی سیستم‌های آموزشی دارند (تارانینو، لمیس، بالارد، مسوا و دوراک^۲، ۲۰۱۵). در واقع آموزش و پرورش اساس پیشرفت جامعه بشری است و دانش‌آموزان به عنوان هسته‌ی اصلی این نظام، نقش مهمی در بهبود و ارتقاء وضعیت جامعه دارند (شیخ الاسلامی، قمری کیوی و اشرفی ورجوی، ۱۳۹۴). کودکان و نوجوانان بهترین سال‌های عمر خود را در مدرسه می‌گذرانند و تجربه‌ی هرگونه شکست یا موفقیت در این دوران، تأثیر عمیقی بر نگرش مثبت یا منفی آنها از خود و توانایی‌هایشان بر جا می‌گذارد. موفقیت و پیشرفت در تحصیل علاوه بر رشد علمی، به سلامت روانی دانش‌آموزان نیز می‌تواند کمک کند. از طرفی دیگر عدم موفقیت تحصیلی و فشارهای روانی حاصل از آن، بهداشت روانی را برهم زده، دانش‌آموز و جامعه را متحمل خسارت‌های جبران‌ناپذیری می‌نماید (سلطانی مجد، تقی‌زاده و زارع، ۱۳۹۳). مفهومی در ارتباط با مسائل تحصیلی که در سال‌های اخیر توجه‌های پژوهشی را به خود جلب کرده است؛ سرزندگی تحصیلی است و اشاره به پاسخ مثبت، سازنده و سازگارانه به انواع چالش‌ها را دارد و فراگیران در زندگی روزمره تحصیلی آن را تجربه می‌کنند. مارتین و مارش^۳ برای اولین بار سرزندگی تحصیلی را توانایی برخورد موفقیت آمیز دانش‌آموزان با چالش‌های معمول تحصیلی تعریف کرده‌اند (پوتوین و همکاران، ۲۰۱۲). به طور کلی، حس درونی سرزندگی شاخص معنادار سلامت ذهنی است (دوجین، روزنستیل، اسکاتس، اسمالنبروئک و داهمن^۴، ۲۰۱۱) و سرزندگی تحصیلی به شکل توانایی دانش‌آموزان برای موفقیت در برابر موانع و چالش‌های تحصیلی است که در مسیر زندگی تحصیلی معمول هستند (پوتوین، کنرز، سایمز، داگلاس آزرین^۵، ۲۰۱۲). مارتین و مارش تصریح می‌کنند که در دوران تحصیل سؤال‌های چالش برانگیزی مطرح می‌شوند که نیازمند توجه جدی هستند. سرزندگی به عنوان یکی از مؤلفه‌های بهزیستی ذهنی در بسیاری از نظام‌های پژوهشی مطرح است (مارتین و مارش، ۲۰۰۸). این مؤلفه به عنوان یکی از چالش‌های مهم که بر تربیت و یادگیری ثمربخش و موفقیت آمیز فرد تأثیر می‌گذارد تعریف می‌شود، اما در زندگی روزانه‌ی تحصیلی، دانش‌آموزان با انواع چالش‌ها، موانع و فشارهای خاص این دوره (از جمله نمرات ضعیف، سطوح فشار روانی، تهدید اعتماد به نفس در نتیجه‌ی عملکرد، کاهش انگیزش و تعامل) مواجه می‌شوند (حسین چاری و دهقانی زاده، ۱۳۹۱).

کودکان و نوجوانان بسته به سنی که دارند، هرکدام نیاز به آموزش و تربیت در سطوح مختلف دارند. از راه رفتن گرفته تا نحوه‌ی برخورد با مسائل پیرامون خودشان، روش زندگی و غیره. یکی از بهترین، مؤثرترین و قوی‌ترین عوامل در انتقال این مفاهیم به این رده‌ی سنی آموزش غیر مستقیم است که می‌تواند از روش‌های گوناگون به آن‌ها القا شود. بعضی از پژوهشگران معتقدند اگر در موضوعات درسی، تئورهای خلاق، موقعیت‌های خاص، تعلیمات ویژه و آموزش عواطف در مدارس به شکل مناسب و با مهارت به کار گرفته شود بسیار مفید خواهد بود. روان‌نمایشگری به عنوان روشی نزدیک به طبیعت کودکان و نوجوانان و بدون پیامد جانبی در سال‌های اخیر به عنوان یکی از مؤثرترین شیوه‌های درمانی از سوی متخصصان بهداشت

¹ Bamber

² Tarantino, Lamis, Ballard, Masud & Dvorak

³ Martin & Marsh

⁴ Duijn M, Rosenstiel IV, Schats W, Smallembroek C, Dahmen R

⁵ Putwain DV, Connors L, Symes W, Douglas-Osborn

اعم از روانشناسان، روان پزشکان و روان درمانگران پذیرفته شده در مدارس، مهدکودک ها، بیمارستان های روانی، کلینیک ها و مراکز اصلاح و تربیت،... مورد استفاده قرار گرفته است (جونز^۱، ۲۰۰۸). از میان رویکردهای درمانی، گروه درمانی به علت تمرکز اصلی آن بر روابط بین فردی، می تواند یکی از اثرگذارترین شیوه های درمانی برای مشکلاتی باشد که ریشه در روابط بین فردی ناسالم با خانواده و اطرافیان شان دارند (نوابی نژاد، ۱۳۹۲). روان نمایشگری یا سایکودراما^۲ یک نوع روان درمانی گروهی به حساب می آید که هدف آن پیش برد انجام و ساختار شناختی درباره تجربه هیجانی در نمایشی تئاترگونه است (دوگان^۳، ۲۰۱۰). این روش برای اولین بار توسط روانپزشک و نظریه پرداز مورینو^۴ (۱۹۳۹) مطرح شد (گاتا^۵ و همکاران، ۲۰۱۰). روان نمایشگری یک روش گروهی اصلاح رفتار و رویکردی رابطه محور است و در این رویکرد محیطی فراهم می شود که در آن شرایط اعضا، وضعیت احساسی و ذهنی خود را کشف می کنند و فرصتی استثنائی بدست می آورند که تجارب خود را امتحان کنند. روان نمایشگری امکان آزاد و رهاسازی هیجان ها را در فضایی امن فراهم می کند (اکبری، ۲۰۱۷). انجمن ملی روان نمایشگری آمریکا^۶ (۲۰۰۵)، این درمان را استفاده هدفمند از نمایش و یا فرآیندهای تئاتری برای رسیدن به هدف های خاص می داند. امروزه پژوهشگران و صاحب نظران عرصه تئاتر، طی چند دهه اخیر به وجه کاربردی تئاتر تأکید کرده اند و از این طریق توانسته اند تئاتر را وارد حوزه های آموزشی کنند، همچنین نظریه ها و الگو هایی را پیشنهاد دهند تا بر نارسایی ها و کاستی های تعلیم و تربیت، به ویژه در کودکان و نوجوانان فائق آیند (دارلینگ-هاموند^۷، ۲۰۱۶). هنر و به طور اخص نمایش یکی از ابزارهای مؤثر این انتقال به کودکان و نوجوانان به شمار می رود. کودکان به طور غریزی، همواره در حال بازی و خیال بافی هستند. آنها در برقراری اولین ارتباط با همسالان خود قادر هستند به راحتی شروع به بازی نمایشی کنند (فیشر^۸، ۲۰۰۶). در روان نمایشگری، آنچه فرد را درگیر می کند می تواند به حل یک مشکل یا بررسی و تغییر یک ویژگی و رفتار منجر شود. پژوهش های متعددی اثربخشی روان نمایشگری را تایید کرده اند. صادق زاده، نوابی نژاد و زارع در سال ۱۳۸۹ در پژوهشی با عنوان اثربخشی روان نمایشگری بر افزایش شادکامی و ابراز وجود دانش آموزان دختر، نتیجه گرفتند که روش روان نمایشگری بر افزایش میزان شادکامی و ابراز وجود دانش آموزان دختر اثربخش است. جندانی، میریاری و عباسی در سال ۱۳۹۵، در پژوهش با عنوان بررسی اثربخشی تئاتر درمانی بر بهبود شایستگی اجتماعی دانش آموزان با اختلال یادگیری خاص، به این نتیجه رسیدند که مداخله با روش تئاتر درمانی بر مقیاس های شایستگی اجتماعی و همه ی خرده مقیاس های آن در دانش آموزان با اختلال ریاضی اثر مثبت و معناداری داشت. گوک ساکان و کاراتاس^۹ در سال ۲۰۰۹ بر اساس پژوهش های خود تاثیر روان نمایشگری بر کاهش رفتارهای پر خاشگرانه را تایید کردند.

¹ Jones

² Psychodrama

³ Dogan T

⁴ Moreno

⁵ Gatta, M

⁶ National Association of Drama Therapy-US

⁷ Darling-Hammond

⁸ fisher

⁹ Karatas & Gökçakan

۲- روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع طرح‌های نیمه آزمایشی می‌باشد و طرح پژوهش از نوع پیش‌آزمون - پس آزمون با گروه کنترل می‌باشد که در سال تحصیلی ۹۸-۹۹ با هدف بررسی اثر روان‌نمایشگری را بر سرزندگی تحصیلی کودکان و نوجوانان انجام گرفت. در این طرح، سرزندگی تحصیلی به عنوان پیش‌آزمون قبل از اعمال متغیر مستقل در نظر گرفته شد و همین نمرات پس از اتمام دوره درمان به عنوان پس آزمون در نظر گرفته شد.

در این پژوهش دو گروه آزمایش و کنترل مشارکت داشتند.

جدول ۱. طرح پژوهش

ردیف گروه‌ها	نمونه‌گیری در دسترس	گمارش تصادفی	پیش‌آزمون	متغیر مستقل	پس‌آزمون
۱ آزمایش	*	R	T1	X	T2
۲ کنترل	*	R	T1	-	T2

جامعه آماری در این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دختر کلاس چهارم و پنجم دبستان شهر اصفهان در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ بود. با توجه به اینکه در تحقیقات آزمایشی حداقل ۱۵ نفر برای هر گروه توصیه شده است گال ام، بورگ، گال جی^۱، ۱۹۹۵؛ دلور، ۱۳۸۷). با استفاده از نمونه‌گیری در دسترس، تعداد ۳۴ دانش‌آموز دختر به عنوان نمونه آماری و بر اساس ملاک‌های ورود به پژوهش انتخاب شدند و سپس با تخصیص تصادفی در دو گروه آزمایش (n=17) و کنترل (n=17) جایگزین شدند. با در نظر گرفتن ریزش احتمالی، ۱۷ نفر به ازای هر گروه وارد مطالعه شدند. در این پژوهش به علت شیوع ویروس کرونا، قرنطینه، تعطیلی‌های مکرر و محدودیت‌های دیگر تعداد آزمودنی‌ها به ۸ نفر در هر گروه کاهش یافت.

ابزار گردآوری اطلاعات شامل پرسشنامه‌ی سرزندگی تحصیلی (۱۳۹۱) بود. حسین چاری و دهقانی زاده در سال ۱۳۹۱ پرسشنامه سرزندگی تحصیلی را با ۹ سؤال با الگوگیری از مقیاس سرزندگی تحصیلی مارتین و مارش (۲۰۰۶) که چهار سؤال داشت توسعه دادند. نمره گذاری پرسشنامه براساس طیف لیکرت ۵ درجه ای و از خیلی موافقم=۱ تا خیلی مخالفم=۵ با حداقل نمره ۹ و حداکثر نمره ۴۵ می‌باشد. هرچه نمره بالاتر باشد سرزندگی تحصیلی فرد بالاتر توصیف می‌شود. نتایج حاصل از بررسی حسین چاری و دهقانی زاده نشان داد که ضرایب آلفای کرونباخ به دست آمده با حذف یک گویه برابر مطلوب و ضریب بازآزمایی مورد قبول بود. همچنین دامنه همبستگی گویه‌ها با نمره کل بین ۰.۵۱٪ تا ۰.۶۸٪ می‌باشد. این نتایج بیانگر این است که گویه‌ها از همسانی درونی و ثبات رضایت بخشی برخوردارند (دهقانی‌زاده و حسین چاری، ۱۳۹۱).

پروتکل اجرا شده بر مبنای پروتکلی که شریفی جندانی، میریاری و عباسی در سال ۹۵-۱۳۹۴ در ده جلسه‌ی آموزشی به مدت ۴۵ دقیقه اجرا کردند به طور مختصر به شرح زیر است:

جلسه اول مربوط به آشنایی اولیه با آزمودنی‌ها و برقراری رابطه مناسب با هدف تکمیل کردن پرسش‌نامه‌ها بود. در جلسه دوم بررسی احساسات و افکار اعضای گروه نسبت به جلسه قبل، انتخاب شخص اول (پروتاگونیست) و آماده کردن گروه با استفاده از فن صندلی‌یاور، جهت مراحل بعدی روان‌نمایشگری انجام شد و بحث درباره مطالب اصلی تا جایی که مسئله و پردازش آن برای گروه روشن شود. جلسه سوم مربوط به هدایت و تشویق شخص اول به سمت صحنه توسط کارگردان و

¹ Gall M, Borg & Gall J

تشویق برای نشان دادن مسئله اش به صورت عملی بر روی صحنه و استفاده از فنون وارونگی نقش است (چرخش نقش فنی است که بر اساس آن شخص الف) در نقش شخص ب) ایفای نقش می کند و شخص ب) نقش شخص الف) را می پذیرد و فن آینه (خود شخص قادر نیست عملکرد خود را به نمایش بگذارد و به همین دلیل نقش او را ((من یاور)) به عهده می گیرد)، همچنین توضیح درباره مهارت کلامی و غیر کلامی بیان تجارب عاطفی و شناختی اعضای گروه در مورد نمایش (مشارکت) نیز انجام شد. جلسه چهارم به تمرین گوش دادن، سؤال کردن و انعکاس مشارکت گذشت. در جلسه پنجم گفتگو درباره مشارکت اعضا در زمینه ی روابط اجتماعی و نحوه ی آشنا شدن با یک خود غریبه و ایفای نقش با استفاده از فنون روان نمایشگری (فن وارونگی نقش، فن فراقکنی در آینه، فن آینه) و مشارکت انجام شد. جلسه ششم مربوط به گفتگو درباره باورهای معقول و نامعقول و توجه به پیامدها و ایفای نقش با استفاده از فنون روان نمایشگری بود. در جلسه هفتم تمرین درباره شناسایی هیجانات ناخوشایند، شیوه های کنار آمدن با هیجانات، کنار آمدن با مسخره و طرد شدن انجام شد. در جلسه هشتم درباره تأثیر افکار شخص در تخریب روابط اجتماعی و مشارکت گفتگو شد. جلسه نهم مربوط به مرور کلی مطالب گذشته، انجام تمرین های مختلف رفتاری بود و جلسه دهم مربوط به تأکید بر تکرار و ادامه فعالیت های آموزش داده شده و اجرای پس آزمون بود.

طبقه بندی و تجزیه و تحلیل داده های بدست آمده جهت بررسی فرضیه و سوال پژوهش با استفاده از نرم افزار آماری SPSS انجام شد. همچنین برای بررسی فرضیه ی تحقیق از یافته های توصیفی میانگین^۱ و انحراف استاندارد^۲ و آماره ی استنباطی تحلیل کواریانس^۳ استفاده شد.

۳- یافته ها

توزیع فراوانی و درصد فراوانی اعضای نمونه بر حسب پایه کلاسی و به تفکیک گروه در جدول ۲ آمده است:

جدول ۲. توزیع فراوانی پایه کلاسی اعضاء به تفکیک گروه آزمایش و کنترل

کلاس	گروه آزمایش		گروه کنترل		کل	
	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی
کلاس چهارم	۴	۲۵/۰	۴	۲۵/۰	۸	۵۰/۰
کلاس پنجم	۴	۲۵/۰	۴	۲۵/۰	۸	۵۰/۰
کل	۸	۵۰/۰	۸	۵۰/۰	۱۶	۱۰۰

۳.۱. یافته های توصیفی تحقیق

در ادامه میانگین و انحراف استاندارد نمرات پیش آزمون و پس آزمون مقیاس سرزندگی تحصیلی دانش آموزان به صورت تفکیک شده برای دو گروه آزمایش و کنترل در جدول های ۳ و ۴ آورده شده است.

¹ Mean

² Standard deviation

³ Covarians

جدول ۳. یافته‌های توصیفی سرزندگی به تفکیک گروه آزمایش و کنترل

کنترل	آزمایش		مرحله	مقیاس
	میانگین	انحراف استاندارد		
انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	
۸/۱۷	۲۵/۰۰	۹/۷۰	۲۶/۱۲	پیش آزمون
۷/۵۱	۲۵/۱۲	۹/۳۵	۲۹/۵۰	پس آزمون

جدول ۴. تحلیل کواریانس آموزش روان‌نمایشگری بر سرزندگی تحصیلی

منبع	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار F	سطح معناداری	ضریب اتا	توان آزمون	
گروه	۲۲/۹۶	۱	۲۲/۹۶	۴۶/۲۹	۰/۰۱	۰/۸۰	۱/۰۰	
خطا	۵/۴۵	۱۱	۰/۴۹					

با توجه به جدول ۴ و مقادیر F برای منبع گروهی که در سطح $P < 0.05$ معنادار است، می‌توان بیان داشت که مداخله‌ی روان‌نمایشگری بر سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان دختر اثربخش بوده است و اینطور بیان می‌شود که دوره روان‌نمایشگری توانسته باعث بهبود سرزندگی تحصیلی در بین دانش‌آموزان دختر کلاس چهارم و پنجم شهر اصفهان گردد. با توجه به ضریب اتا بیان می‌شود که ۸۰ درصد از تغییرات سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان متأثر از متغیر مستقل آموزش روان‌نمایشگری بوده است. با توجه به نتایج به دست آمده فرضیه اصلی تحقیق مبنی بر اثربخشی روان‌نمایشگری بر سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان دختر کلاس چهارم و پنجم شهر اصفهان تایید شد.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

فرضیه‌ی اصلی این پژوهش از قرار بود: روان‌نمایشگری بر سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان دختر چهارم و پنجم ابتدایی تاثیر دارد. این فرضیه و اثربخشی روان‌نمایشگری بر سرزندگی نمونه‌ی آزمایش تایید شد. از آن‌جا که ایفای نقش در روان‌نمایشگری ارزشمند است و اعضا با به نمایش درآوردن کشمکش‌ها به بینش و شناخت بیشتری دست می‌یابند، بنابراین در نقش‌گذاری روانی با تکیه بر شناخت نقاط قوت شخصیتی فرد با هدف بهبود و رفع نقاط ضعف تلاش می‌کنیم. طبق نظر مارتین و مارش سرزندگی تحصیلی لازمه‌ی زندگی موفق و پیامدهای مثبت تحصیلی است. می‌توان گفت سرزندگی تحصیلی یکی از شاخص‌های مهمی است که بر تربیت و یادگیری اثربخش و موفقیت آمیز فرد اثر می‌گذارد و تحت تأثیر زمینه‌های هیجانی و ابرازگری هیجانی قرار دارد. پس با توجه به اهمیت این شاخص در خصوص تحصیل دانش‌آموزان، پژوهش حاضر اثربخشی روان‌نمایشگری را بر آن بررسی کرد و نشان داده شد اجرای مداخله‌ی روان‌نمایشگری بر سرزندگی گروه آزمایش موثر بوده و نتیجه‌ی آن با گروه کنترل تفاوت معناداری داشت. همچنین بر اساس پژوهش صادق‌زاده، نوابی‌نژاد و زارع (۱۳۹۰) که نتیجه گرفتند روان‌نمایشگری بر میزان شادکامی و ابراز وجود تاثیر دارد و آن‌ها را افزایش می‌دهد و پژوهش فرامرزی، مرادی و معتمدی در سال ۱۳۹۳ که نتیجه گرفتند روان‌نمایشگری به روش پانتومیم، سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان دختر ناشنوا را

بهبود می بخشد و می توان از آن به عنوان یک روش آموزشی و درمانی استفاده کرد، این پژوهش در زمینه‌ی سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان با پژوهش‌های ذکر شده همسو می‌باشد.

۱-۵- محدودیت‌هایی که این تحقیق با آن‌ها مواجه بود:

- ۱- محدودیت اول در این پژوهش شیوع و همه‌گیری ویروس کرونا در کشور بود که اجرای تحقیق را با مشکل روبه‌رو کرد.
- ۲- تداخل با امتحانات مستمر مدارس یکی از محدودیت‌های این پژوهش بود.
- ۳- عدم همکاری بسیاری از والدین در طی پژوهش از دیگر موارد محدود کننده‌ی پژوهش بود.
- ۴- عدم همکاری مسئولین مدارس نیز برای این پژوهش یک محدودیت به حساب می‌آمد.

۲-۵- پیشنهادات پژوهشی این پژوهش عبارتند از:

- ۱- با توجه به نقش موثر روان‌نمایشگری، پیشنهاد می‌شود این روش برای دانش‌آموزان پسر هم اجرا شود.
- ۲- با توجه به تاثیر روان‌نمایشگری بر متغیرهای سرزندگی تحصیلی، پیشنهاد می‌شود این روش برای متغیرهای دیگری در زمینه‌ی تحصیل دانش‌آموزان مانند پیشرفت تحصیلی و اهمال‌کاری تحصیلی نیز اجرا شود.
- ۳- پیشنهاد می‌شود روان‌نمایشگری در رابطه با جوانان و تصمیم‌گیری‌های مهم زندگی آنان نیز اجرا شود.
- ۴- استفاده از روش‌های دیگر درمانی در کنار روان‌نمایشگری جهت بررسی تاثیر آن‌ها نیز به عنوان یک پیشنهاد پژوهشی می‌باشد.

۵- همراهی یکی از والدین یا هردو در جلسات درمانی روان‌نمایشگری و بررسی تاثیر آن‌ها بر نتایج پژوهش

۶- اختصاص تعداد جلسات بیشتر برای این روش درمان.

۷- پژوهش حاضر در شرایط مساعدتری، مجدد انجام گردد.

۳-۵- پیشنهادات کاربردی پژوهش عبارتند از:

- ۱- نظر به اینکه تاثیر روان‌نمایشگری در سنین کودکی و نوجوانی حائز اهمیت است، پیشنهاد می‌شود این روش یکی از اولویت‌های اصلی درمان برای کودکان و نوجوانان باشد.
- ۲- برای مسئولین مدارس، به طور مثال مربی پرورشی یا مشاور مدرسه دوره‌های اجرای این روش برگزار شود.
- ۳- آگاه‌سازی والدین از این روش درمان و تاثیر آن.

منابع

کتاب:

دلاور، ع(۱۳۸۷)، مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی، چاپ ششم، تهران، رشد.

فیشر، رابرت، (۱۳۸۵)، آموزش و تفکر، ترجمه فروغ کیان زاده، اهواز: رسش.

گال، مردیت، بورگ، والتر و گال، جویس، (۱۳۸۶)، روش های تحقیق کمی و کیفی در علوم تربیتی و روان شناسی. ترجمه احمد رضا نصر، حمیرضا عریضی، محمود ابوالقاسمی، محمدجعفر پاک سرشت، علیرضا کیامنش، خسرو باقری، محمد خیر، منیجه شهینیلاق، زهره خسروی، چاپ سوم، تهران: انتشارات دانشگاه شهید بهشتی و سمت. (تاریخ انتشار به زبان اصلی ۱۹۹۵).

نوابی نژاد، ش(۱۳۹۲). راهنمایی و مشاور گروهی. تهران: انتشارات سمت.

مقاله:

دهقانی زاده، محمدحسین؛ حسین چاری، مسعود. (۱۳۹۱). سرزندگی تحصیلی و ادراک از الگوی ارتباطی خانواده: نقش واسطه ای خودکارآمدی. مجله ی مطالعات آموزش و یادگیری، ۴(۲)، ۴۷-۲۱.

سلطانی مجد، امیرهوشنگ؛ تقی زاده، محمد احسان و زارع، حسین (۱۳۹۳). اثربخشی آموزش گروه مهارت های تحصیلی بر خودکارآمدی و انگیزش پیشرفت دانش آموزان پسر سال اول دبیرستان. فصلنامه پژوهش های علوم شناختی و رفتاری، ۴(۲)، ۷.

شیخ الاسلامی، علی؛ قمری کیوی، حسین و اشرفی وجوری، صبا. (۱۳۹۴). تاثیر روش آموزش مبتنی بر ذهن آگاهی بر خودکنترلی دانش آموزان دختر. فصلنامه پژوهش در نظام های آموزشی، ۹(۲۸)، ۸۷-۱۰۴.

شریفی جندانی، حمیدرضا، میریاری، صاده و عباسی، بیبا (۱۳۹۷)، بررسی اثربخشی تئاتر درمانی بر بهبود شایستگی اجتماعی دانش آموزان با اختلال یادگیری خاص در ریاضی، مجله ی ناتوانی های یادگیری، ۷، ۱۳۹۷، ۴(۴)، ۸۷-۱۰۴.

فرامرزی، سالار، مرادی، محمدرضا، معتمدی، بهاره (۱۳۹۳)، اثربخشی روان نمایشگری به روش پانتومیم بر سازگاری اجتماعی دانش آموزان دختر ناشنوا، شنوایی شناسی، ۱۳۹۳، ۲۳ (۶)، ۹۱-۸۵.

Article:

Akbari B. Effectiveness of Training Psychological Resilience on Aggression and Happiness among Students. J Holist Nurs Midwifery. 2017;27(1):1-7. doi:10.18869/acadpub.hnmj.27.1.1

Bamber, M. D. (2016). The effects of mindfulness meditation on anxiety in college students (Doctoral dissertation, Saint Louis University).

Darling-Hammond, L. (2016). Research on Teaching and Teacher Education and Its Influences on Policy and Practice. Educational Researcher, 45(2), 24-28.

Dogan, T. 2010. The effects of psychodrama on young adults, attachment styles. The Arts in Psychotherapy, 37(2), 112-119

Duijn, M., Rosenstiel, I. V., Schats, W.; Smallenbroek, C., Dahmen, R. (2011). "Vitality and health: A lifestyle programmer for employees". European Journal of Integrative Medicine, 3, 97-110.

Duijin, M., Rosenstiel, I.V., Schais, W., Smallenbroek, C., Dahmen, R. (2014). Vitality and health: A lifestyle programm for employees. European Journal of inter grieve Medicine, 3(2), 97-102.

Gatta, M. Lara, D. Z. Lara, D. C. Andrea, S. Costantino Paolo, T. Giovanni, C., Rosaria, S., Carolina, B., & PierAntonio, B. (2010). Analytical psychodrama with adolescents suffering from psycho-behavioral disorder: Short-term effects on psychiatric symptoms, *Journal of The Arts in Psychotherapy*, 37(3), 240-247.

Jones, p.(2008). Research into the core processes of drama therapy: Vignettes and conversations. *Journal the Arts in Psychotherapy*. Vol:35. pp: 271-279.

Karatas Z, Gökçakan DZ. The effect of group-based psychodrama therapy on decreasing the level of aggression in adolescents. *Turk Psikiyatri Derg*. 2009;20(4):357-66.

Martin, A., J.(2014) Academic buoyancy and academic outcomes: Towards a further understanding of students with attention-deficit/hyperactivity disorder (ADHD), students without ADHD, and academic buoyancy itself. <https://doi.org/10.1111/bjep.12007>

Martin, A., J., & Marsh, H., W. (2008). Academic buoyancy: Towards an understanding of students' everyday academic resilience. *Journal of School Psychology*, 46(1), 53-83.

Martin AJ, Marsh, HW. Workplace and academic buoyancy: psychometric assessment and construct validity amongst school personnel and students. *Journal of Psychoeducational Assessment* 2008;26(2):168–184.

National Association of Drama Therapy (2005). Drama therapy. Retrieved January 20, 2007 from: <http://www.NADT.ORG>

Putwain DV, Connors L, Symes W, DouglasOsborn E. Is academic buoyancy anything more than adaptive coping? *Anxiety, Stress & Coping*. 2011; 25(3): 349-358.

Tarantino, N., Lamis, D. A., Ballard, E. D., Masuda, A., & Dvorak, R. D. (2015). Parent-child conflict and drug use in college women: A moderated mediation model of self-control and mindfulness. *Journal of counseling psychology*, 62(2), 303.